

ANTTI KAUPPI

Ammattikorkeakoulupedagogiikka – aikuiskasvatuksen sovellusalue?

Arvio kirjasta Johdatus ammattikorkeakoulupedagogiikkaan.
Toim. Jorma Ekola. Porvoo: WSOY. 1992.

Väliaikaiset ammattikorkeakoulut ovat viritäneet keskustelua sekä korkeakoulutuksen että yleisemminkin suomalaisen koulutusjärjestelmän nykytilasta ja tulevaisuudesta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että ne tullaan vakinaistamaan, joten ammattikorkeakouluilla ja niistä käytävällä keskustelulla näyttää myös olevan tulevaisuutta. Jorma Ekolan toimittama kirja painuu näin ollen varsin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Itse ammattikorkeakoulujen synnyttäminen maahan perustunee koulutuspoliittisille linjanvedoille, joiden taustat ovat moninaiset. Tuntuu siltä, ettei ammattikorkeakouluissakaan tiedetä, miksi ne ovat olemassa. Lahden väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtava rehtori Juhani Honka toteaaakin rehellisesti, että ”suunnittelemme asioita väärässä järjestyksessä: tietämättä tehtäviä, määrittelemme tekijöitä, tekijöiden organisaatioita ja hallintomalleja” (s. 81).

Epätietoisuus ammattikorkeakoulujen tarkoituksesta, tehtävistä ja käytännön toimintamalleista on selvästi herättänyt kysynnän koulutusmarkkinoilla. Eräänä ensimmäisistä kysyntään on lähtenyt vastaamaan Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Ammattikorkeakoulussa työskentelyyn johdattelevilla kursseilla on syntynyt oivallus, jonka seurauksena kirja ”Johdatus ammattikorkeakoulupedagogiikkaan” on rakennettu.

Kirja koostuu johdantoluvusta ja kymmenen eri kirjoittajan laatimista artikkeleista. Ne on

ryhmitelty neljään laajempaan kokonaisuuteen: ammattikorkeakoulun kehittämisen periaatteisiin, opetuksen hallintoon ja suunnitteluun, itseohjautun opiskelun menetelmiin ja ohjauksella tavoitteisiin. Jokainen kokonaisuus koostuu kahdesta tai kolmesta artikkelista. Artikkelit ovat varsin eri tasoisia käsitellen kuitenkin monipuolisesti erilaisia modernin opetus- ja oppimisajattelun puolia.

Käsite ammattikorkeakoulupedagogiikka, jota kirjassa laajalti viljellään, ei edusta kirjan toimittajan mielestä mitään kasvatustieteen osa-aluetta, vaan lähinnä niitä opetuksellisia periaatteita, joita ammattikorkeakouluissa lienee järkevää toteuttaa. Hänen mukaansa ammattikorkeakoulupedagogiikalle on luonteenomaista opetuksen ja opiskelun sekä näiden kautta tulosten tason nostaminen (s. 15). Tähän pyritään erityisesti korostamalla tieteellisyyttä, monitieteellisten, jäsentyneiden ja syvällisten opintokokonaisuuksien sekä itseohjautuvan, kokeilevan ja tutkivan, kyseenalaistavan ja kehittävän opiskeluohteen keinoin. Tuntuu siltä, että ammattikorkeakoulupedagogiikalle luonteenomaiset piirteet ovat luonteenomaisia yleisemminkin modernille pedagogiikalle.

Olisiko niin, että ammattikorkeakoulun syntyminen on tarjonnut tilaisuuden modernin pedagogiikan myymiselle oppilaitoksiin? Jos näin on käynyt, ammattikorkeakoulupedagogiikka lienee tulkittavissa lähinnä tuotenimikkeeksi, jolla ei ole sen kummempaa tieteellistä tai muuta perustaa.

Kirjassa esitelty pedagoginen työkalupakki rakentuu pitkälle humanistisen kasvatustieteen näkökulman, kokemuseräisyyden, itseohjautuvuuden ja monimuotoisuuden ympärille,

vaikka eri artikkelit painottavatkin hieman erilaisia näkökulmia. Ammattikorkeakoulun ja sen taustan tarkastelua ei kirjassa juurikaan esiinny. Ammatillisen koulutuksen käytäntö, jolle ammattikorkeakoulut väistämättä rakentuvat, on jäänyt ulkopuolelle. Tältä perustalta ei ole ihme, että kirja jää lähinnä yleisten periaatteiden esitelyksi. Ainoa oikea käytännön sovellus lienee *Juhani Hongan* ammattikorkeakoulun hallintomalli, joka puolestaan monimutkaisuudessaan ja monipuolisuudessaan ei liene mikään tavoiteltava tulevaisuudenkuva. Ainakin hänen visionsa tulevaisuudesta näyttää hyvin erilaiselta.

Yleiset periaatteet, joita kirjassa esitellään, nautuvat monelta osin aikuiskasvatuksen alueella jo pitkään esitellyille näkemyksille. Ne ovat suurelta osin hyviä ja kannatettavia periaatteita, joita pitäisi varmasti noudattaa laajemminkin oppilaitosten piirissä. Tältä osin kirja palvelee hyvin tarkoitustaan: Pedagogiset periaatteet tulevat selkeästi ja monipuolisesti esiteltä, niin että ammattikorkeakoulujen opettajatkin asian ymmärtävät.

Kirjan artikkeleista ehkä mielenkiintoisin ja läheisimmin ammattikorkeakouluun liittyvä on *Anneli Eteläpellon* "Tulevaisuuden asiantuntijuuden kehittäminen". Siinä nivotaan ammatillinen osaaminen läheisesti työelämän kehittämiseen. Asiantuntijuus näyttäytyy kuitenkin ehkä liiaksi yksilöllisenä piirteenä, eksperttitytenä, jossa kokemuseräisyys ja reflektiivisyys nivoutuvat yhteen. Työn ja ammatin kokonaisvaltainen hallinta edellyttää myös sitoutumista uusien työkäytäntöjen yhteistoiminnalliseen kehittämiseen sekä teorian että käytännön tasolla.

Muilta osin kirja lähtee pitkälle pedagogisten ja hallinnollisten ratkaisujen tarkastelusta oppilaitosympäristössä. Ammattikorkeakoulun kannalta mielenkiintoisia ovat tieteellisyden vaatimusta pohtivat *Anita Nuutisen* "Tiedonkäsitys ja tieteellisyys" sekä Jouko Huttusen "Päättötyö ja sen ohjaaminen". Nuutinen ottaa enemmän ammattikorkeakoulujen näkökulman. Hän toteaa aluksi, että eri tahoilla ollaan vasta etsimässä sellaista tietokäsitystä, joka sopisi ammattikorkeakouluihin. Lopuksi hän tulee kuitenkin siihen tulokseen, että keskeisenä am-

mattien hallinnassa ja kehittämisessä on kuitenkin ammattia koskeva tekninen tieto.

Huttunen lähestyy aihetta enemmän yliopistojen gradutöiden ohjauksen näkökulmasta antaen jäsenystä erääseen ammattikorkeakoulujen keskeisistä käytännön ongelmista. Hänkään ei kuitenkaan pohdi sitä, miten ammattikorkeakouluissa voitaisiin ratkaista yliopistojen keskeinen ongelma - gradutöiden viivästyminen ja niiden kesken jääminen.

Muut artikkelit - *Jukka Koron* käsitys itseohjautuvasta oppimisesta, *Juhani Hongan* ammattikorkeakoulun hallinnosta, *Jorma Ekolan* opetus suunnitelmasta, *Erkki Takatalon* monimuoto-opetuksesta, *Tuula Löfmanin* yhteistoiminnallisesta oppimisesta, *Esko Lehtisen* opiskelun ohjaamisesta ja *Risto Seppäsen* tulosohjauksesta - jäävät yleisen kuvailun tasolle. Ammattikorkeakoulujen keskeiset ulottuvuudet - työelämän kytkeä ja tieteellisyys - jäävät näiden muiden artikkelien ulkopuolelle.

Kirjaa vaivaa myös pedagogien yleinen ammattitauti - siinä ei noudateta niitä pedagogisia periaatteita, joista kirjoitetaan. Joidenkin artikkelien sekaan heitetty tehtävät ja kysymykset eivät sellaisenaan tue oppimista. Enemmän olisi kaivannut mm. sovellusesimerkkejä sekä niiden pohtimista ja kriittistä arviointia.

Kokonaisuutena "Johdatus ammattikorkeakoulupedagogiikkaan" tarjoaa yleisen ja suhteellisen monipuolisen johdattelun moderneihin aikuiskasvatuksen pedagogisiin periaatteisiin. Toisaalta kytkeä ammatilliseen koulutukseen ja työelämän kehitykseen jää kohtuuttoman ohueksi. Teos sopii lähinnä pedagogisiin opintoihin oheislukemistoksi.

